

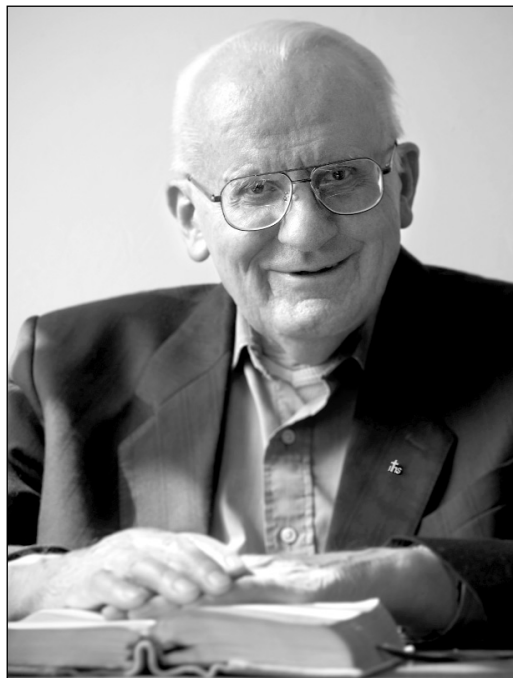
Nemes Ödön SJ emlékezete

Hatvanhét éve ismerem Nemes Ödön jezsuita rendtestvéremet. Először 1944. október 4-én találkoztam vele a hűvösvölgyi Manrézában. Én elkésvé léptem be a rendbe. A többi tizenkét elsőéves novícius már több hónapja élte ott rendűjenci napjait. A rendes belépési idő a jezsuitáknál vagy *Loyolai Szent Ignác* ünnepének előestéje, július 30-a, vagy Nagyboldogasszony ünnepének előestéje, augusztus 14-e. Abban az évben az akkor tizennyolc éves Nemes Ödi volt az első a novíciusok közül, aki július 30-án átlépte a noviciátus küszöbét. Ezért ő volt évfolyamunkban a „vocatione maior”, vagyis az „előbb hivatott”. Ez azt jelentette, hogy amikor a novíciusok csoportosan végeztek valamilyen feladatot, akkor a vocatione maior számított előjárónak, akinek engedelmességni kellett.

Így hát már a noviciátusban megtapasztaltam előjáróként Ödit. Derús, vörösszőke hajú fiú volt, tele energiával. Állandóan voltak új ötletei, amelyeken néha mosolyogtak novíciustársai. „Ödi génjei már megint működnek” – mondogatták egymásnak.

A noviciátus két éve alatt alaposan összeismerkedtünk. Ödi kezdte mesélni addigi életét. Budai polgári családból származott. A család neve eredetileg *Neumann* volt, és az akkori divat szerint magyarosították Nemesre. Ödi a budai Krisztina körúti ciszterci gimnáziumba járt nyolc éven keresztül. Kamaszkorában súlyos tüdőbajjal megbetegedett. Kórházba került, és megoperálták. Többször mesélte, hogy már ébredezett az altatásból, amikor az operáló orvosok egyike ezt mondta: „No, ez a fiú sem fog már felkelni az ágyból.” Ez persze nagyon meghökkentette Ödit, de a jóslat hála Istennek nem teljesedett be. A tüdőbajból teljesen kigyógyult, olyannyira, hogy a jezsuita rendbe való jelentkezésénél egészségi állapota nem okozott problémát.

Jezsuita hivatásának keletkezéséről a következőket mondta. Gimnazista korában Budapest külvárosában dolgozott, és szegény munkásgye-

1926. május 25. – 2011. augusztus 19.

rekekből cserkészcsapatot szervezett. A jezsuitáknál munkáspapként szeretett volna élni, és gyárban dolgozni. A jezsuitáknak akkoriban Magyarországon az volt a hírük, hogy szegényesen élnek, és szigorúan megtartják a szerzetesi szegénységet. Több jezsuitáról pedig tudtuk, hogy nagyon eredményesen dolgoznak a szegények között. A leghíresebb *Kerkai Jenő* atya volt, aki az elhanyagolt agrárifjúságot karolta fel országos KALOT-mozgalmával. *Tornyos Gyula* atya pedig Budapesten látogatta a nyomortelepeket, és igyekezett felrázni a Mária-kongregációk ifjúságát, hogy törődjenek a szegényekkel. Ödit ilyenfajta lelkiület mozgatta.

Noviciátusunk két éve nagyon viharos volt. 1944 októberében még rendesen elvégeztük a harmincnapos nagy lelkigyakorlatot, de karácsony estéjén a szovjet hadsereg elfoglalta a budai Manrézát. A közelben megrekedt a

front, és a Manréza épülete ágyútűzbe került. Ezért előjáróink elhatározták, hogy a huszonöt első- és másodéves novíciust leküldik Kalocsára, az ottani jezsuita kollégiumba. A rendi reverendába öltözve gyalogló novíciusoknak a vándorlása nagyon eseménydús volt. Budakeszin orosz hadifogságba kerültünk, a katonák azonban egy nap után elengedtek, miután megszabadítottak karóráinktól és töltőtollainktól. A téli hidegben gyalogoltunk tovább az oroszok által éppen csak hogy megszállt falukon keresztül. Emlékszem, hogy amikor egy elhagyott házban éjszaka megszálltunk, orosz katonák jöttek be megnézni, kik is vagyunk. Ödi – szokott derűjével – vállon veregette az egyik orosz katonát, és igyekezett beszélgetni vele, amiért aztán novíciusmesterünk, *Kovács Jenő* atya jól megszidta. Jenő atya sejtette, hogy az orosz katonák éjjeli látogatásából baj lesz, és úgy is lett, mert másnap kényszermunkára tereltek bennünket. Mivel azonban nagyon ügyetlenek voltunk a fagyott föld felásásánál, az oroszok hamarosan továbbengedtek. Később tudtuk meg egy orosz katonától, hogy *Sztálin* kiadta a parancsot: nem szabad bántani a papokat, nehogy fellázadjon a nép. Így aztán, bár később még egyszer börtönbe kerülünk, onnan is kiengedtek, és amikor több száz menekülővel együtt egy megrekedt pontont húzattak ki velünk az oroszok, akkor is nem sokára továbbengedtek.

Január 2-án érkeztünk meg fáradtan Kalocsára, ahol *Tüll Alajos* atya nagy szeretettel fogadott. Diákok nem voltak a kollégiumban, így hát három tanteremben elhelyezkedtünk: kettő szolgált hálósobaként, egy harmadik pedig nappaliként. Kalocsát már jóval előbb elfoglalták az oroszok, úgyhogy a körülmények aránylag nyugodtak voltak. Folytathattuk novíciusi életünket.

Közben megismertük a kalocsai kollégium tanárait: a két öreg svájcit, a természetrajztanár és gyógynövénygyűjtő *Jost* atyát, a csillagász *Angern* atyát, a volt kalksburgi spirituálist, *Pámer* atyát, a lelkeségi könyvek szelíd íróját, *Gálffy* atyát, az apró termetű *Buzna* atyát, aki nagy örömmel állapította meg, hogy az ő apja falusi tanító volt abban a felvidéki faluban, ahol

az én nagyapám háza állt. A gazdasági ügyek intézője a fiatal, erélyes *Szörényi* atya volt, aki később, a szétszórátás alatt nagy szolgálatokat tett az öreg apácák felkarolásával. Az egész közösség felett ott magaslott *Tüll* atya oszlopszerű alakja, akiből csak úgy áradt a nyugalom és a megbízhatóság.

Novíciusi életünk idejéből három eseményt érdemes megemlíteni. Az egyik majdnem rosszul végződhetett volna. Egy nap az orosz katonák munkára rendelték be bennünket. Az volt a feladatunk, hogy egy teherautóról hatalmas benzintartályt rakjunk át egy vasúti kocsiba. Egy nagytermetű orosz katona dirigált bennünket, de a tartály sehogyan sem akart elmozdulni. A mindig buzgólkodó *Ödi* beugrott a tehervonat vagonjába, és előlről húzta a tartályt, mi többiek pedig hátulról toltuk. Vége megindult a tartály, és belepottyant a vagonba, de közben megfordult, úgyhogy a nyitója került lefelé. *Ödi* éppen a nyitó mellett állt. Nem tudom, hogy ő tett-e valami ügyetlen mozdulatot, mindenestre a tartály nyitója egyszerre csak kinyílt, és az egész benzintömeg kifolyt a földre. *Ödi* megrettent, és mi is megrettentünk. Ha az orosz katona azt gondolja, hogy szabotáljuk a Vörös Hadsereg utánpótlását, bizony ott a helyszínen le is lőhetett volna. De a mi oroszunk csak legyintett egyet, és azt mondta: „Hát ez a háború”, és hazaengedett. Sőt, kérésünkre még azt is megengedte, hogy elvigyünk egy összeragadt gumisvászongöngyöleget, amelyet azután napokon át nyúztunk, hogy hevedereket és papucsokat csináljunk belőle.

Egy másik élmény az volt, hogy a püspöki szeminárium és a jezsuita kollégium épületének iskolai részében berendezett hadikórház igazgatója felkérte a jezsuitákat, hogy segítsenek a sebesültek ápolásában. *Kovács Jenő* atya megörült ennek a kérésnek, és valamennyi novíciust elküldte ápolónak. Ebbe az orosz hadikórházba csak azokat a katonákat szállították, akik a lábukon sérültek meg. Az orvosok egész nap dolgoztak a műtőben, és levágták a szegény katonák összeroncsolt lábait. *Ödi* a műtőben segédkezett, ő fogta a sebesültek lábát, amíg az orvosok leoperálták. Én a megműtötteket segítettem hordozni. Úgy megsajnáltam őket: szinte gye-

rekképű orosz fiúk voltak, akik az operáció után ott feküdtek ágyukon meztelenül, már csak fél lábbal.

Sajnos ez a kórházi szolgálat csak egy napig tartott. Mi reverendában mentünk a kórházba szolgálni, és a kórházparancsnok azt üzenete, hogy ilyen klerikális viseletben nem enged ott tovább dolgozni. Kovács atya viszont azt üzenete vissza, hogy a novíciusoknak nincs más ruhájuk, és ezért abbamaradt az egész szolgálat. Én még most is sajnálom, hogy nem folytathattuk ezt a munkát.

A harmadik esemény az egész jezsuita közösség számára fontos tapasztalat volt. Egy napon úgy döntöttek az oroszok, hogy bővíteni kell a kórházat. Két nagy épület volt még Kalocsán, amely számításba jöhetett. Az egyik a püspöki szemináriumnak az a szárnya volt, amelyben a tanárok laktak, a másik pedig a jezsuita kollégiumnak az a része, amelyben a jezsuita gimnáziumi tanárok és mi laktunk. A püspöki szemináriumban akkor csak néhány tanár és kanonok tartózkodott, viszont tőlünk sokan kerültünk volna az utcára, ha lefoglalják az épületet. Tüll atya közölte a közösséggel a veszélyt, és Pámer atya ajánlatára nagy imádkozásba fogtunk, a kalsburgi *Mater ter admirabilis* Szűzanya közbenjárását kérve. Így telt el bizonytalanságban néhány nap. Egy este jött a hír, hogy az oroszok úgy döntöttek, a mi épületünket foglalják le. Nagy volt erre a tanácstalanságunk. Később hallottuk, hogy az oroszoknak ezt a döntését hallva az egyik kanonok úr kijelentette: „A jezsuiták imádkoztak, de mi cselekedtünk!” Vagyis emberi közbenjárókat mozgattak meg, látszólag sikeresen. De mit ad Isten? Néhány óra után jött egy újabb értesítés az oroszoktól: mégsem a mi épületünket foglalják le, hanem a szeminárium tanári szárnyát. A hír azonnal megerősítést nyert, mert a szegény kanonokok a jezsuitákat kérték meg, hogy segítsünk bútoraitat kihordani a lefoglalt épületből. Képzeltető, hogy milyen titkos mosollyal cipelgettük ezeket a bútorokat.

A novíciusok kalocsai tartózkodása májusig tartott. Ekkor Kovács Jenő atya kiadta a parancsot, hogy utazzunk vissza a budai Manrézába. Egy egész napig tartott a vonatozás, és annyira

tömve volt a vonat, hogy csak a vagonok tetejére fértünk fel. Még jó, hogy Kalocsa és Budapest között nincs alagút. Így hát baj nélkül megérkeztünk a pesti vasútállomásra, ahonnan aztán gyalog kellett eljutni a hűvösvölgyi Manrézába. Az ostrom utáni Budapest borzalmas állapotban volt. A hidak mind fel voltak robbantva. Az akkori Ferenc József híd (a mostani Szabadság híd) robbantása sikerült csak félig, úgyhogy valami pontonnal megtoldva át lehetett evickelni rajta.

Mi, akkori novíciusok sohasem fogjuk elfelejteni az akkori Budapest látványát. Mi lett ebből a szép városból? De amikor végre megérkeztünk a Manrézába, és bementünk a noviciátus kápolnájába, a kápolna májusi virágdíszben pompázott, és mi úgy éreztük, hogy az Úr-isten a tenyerét tartotta fölöttünk, és azzal oltalmazott és oltalmaz.

Mi, elsőévesek még másfél évig éltünk a Manrézában. Szokásos noviciátusi napirend szinte sohasem volt, mert a környéken fákat kellett vágni, hogy legyen tüzelőnk, a cserepekre tört ablaküvegeket papírcsíkokkal összeragasztó *Tomka Ágoston* atyának kellett segítenünk, hogy legyenek ablakaink, szekereket és targoncákat kellett húzni, hogy élelmiszereket hozzunk, mert szekerünk volt, de lovunk, szamarunk nem.

Ennivaló kevés volt, de mi, fiatal novíciusok nagyon élveztük ezt az életet. Évfolyamunk csodálatosan összeforrt. Jóban-rosszban együtt voltunk. Közben pedig nagyokat terveztünk, hogy építünk majd egy igazságosabb és krisztusibb Magyarországot, vagy pedig megyünk messze országokba hirdetni az evangéliumot.

Amikor közeledett az első fogadalmak letételének napja, együtt kirándultunk Máriaremetére, nagyokat imádkoztunk, és évfolyamunk csoportja számára egy kis házi himnuszt is választottunk: a *Salve Mater misericordiae* kezdetű latin szenténeket, amelynek zárószavai: *Salve Mater sanctae laetitiae, o Maria: Üdvözlégy, szent örvendezés anyja, ó, Mária!*

Első fogadalmaink letévése után elkezdtük a hároméves filozófiakurzust a szegedi jezsuita főiskolán. Az első két év békésen folyt le: a skolasztikus filozófia tanulását tarkította a szivgár-

dista gyerekek csoportjainak vezetése és a tisztai csónakkirándulás. 1948-ban azonban a kommunista párt hatalomátvételével elkezdődött az egyházüldözés. A szegedi gyümölcsöskertünkkel szembeni falra nagy betűkkel felfirkálta valaki: Pusztuljanak a belső bitangók! Ezek a „bitangók” nyilván mi voltunk, reverendás jezsuiták. Novemberben aztán berontottak rendházunkba a rendőrség által küldött fiatalok, vörös zászlókat lobogtatva és azt ordítózva: „Kiverjük innen a klerikális reakciót! Lefoglaljuk ezt a házat a dolgozó ifjúság számára!” Mint-hogy csak fél évvel később jelent meg az összes szerzetesházat elkobzó kormányrendelet, egyelőre kompromisszummal ért véget a fiatalok berontása: az épület háromnegyed része kommunista tanoncotthon lett, nekünk, jezsuitáknak pedig megmaradt a harmadik emelet és egy melléképület.

Közben megérkezett a római általános rendfőnöktől a rejtjelezett üzenet: „Alajos és János (vagyis a teológiahallgatók, akiknek védőszentje *Gonzága Szent Alajos*, és a filozófiahallgatók, akiknek védőszentje *Berchmans Szent János*) menjenek vakációra.” Ez azt jelentette, hogy a skolasztikusok próbáljanak kiszökni külföldre. *Fábry Antal* atya volt akkor a skolasztikátus rektora. Ő jelentette be a római kívánságot, és jelezte, hogy ez kívánság, de nem parancs, mert a vállalkozás igen veszélyes. Mégis a skolasztikusok túlnyomó többsége a szökés mellett döntött. *Fábry atya* és *segítője, Horváth Tibor* jezsuita szervezték a szökéseket az elzárt határon keresztül. Ödinek elég hamar sikerült átszöknie Ausztriába, 1949 tavaszán, nekem nehezebben ment, de végül sikerült. Hasonló úton szöktem én is, mint *Ódi*: az osztrák határ közelében lakott egyik rendtársunk rokona, akihez eljutotunk hamis személyazonossági igazolvánnyal, „vad civilbe” öltözve, és ő éjszaka átbújtatott a határt elzáró drótkerítésen.

Azok, akiknek sikerült a szökés, összegyűltek Innsbruckban. A skolasztikusok többségét a *Zenzenhof* nevű villában helyezték el, de a mi évfolyamunk a városon belül fekvő *sillgassei* nagy jezsuita kollégium egyik szobájában kapott helyet, mert, nagyon is jezsuitásan, ránk parancsoltak, hogy készüljünk fel a filozófiai

tanulmányokat lezáró „de universa philosophia” vizsgára. Közben persze mindegyikünk arról gondolkodott, hogy ezután jezsuita élete miként fog alakulni. A mi noviciátusunkban nagy volt a missziós lelkesedés. Hiszen a jezsuiták fő feladata, *Szent Ignác* szerint, a keresztény hit terjesztése. Tudomásunkra jutott az is, hogy a római általános rendfőnök azt üzenté, hogy bármelyik jezsuita rendtartományhoz tartozó fiatalok jelentkezhetnek a japán misszióba. Japán a jezsuiták számára különösen szent terület, mert az első ember, aki Japánban Jézus nevét kiejtette, egy jezsuita volt: *Xavéri Szent Ferenc*, és a későbbi keresztényüldözésben több mint száz jezsuita szenvedett vértanúhalált Japánban. Noviciátusunk falát az ő képeik díszítették. Így történt, hogy a mi évfolyamunkból hárman, *Nemes Ödön*, *Kiss Ferenc* és *jómagam* külön-külön jelentkezünk az általános rendfőnöknél a japán misszióra, az előttünk, illetve utánunk jövő évfolyamokból pedig további hárman, *Béky Gellért*, *Horváth Sándor* és *Bihari Zoltán*.

Ódi már két évvel előbb, még Magyarországról jelentkezett a kínai misszióba, de a kommunisták ottani hatalomátvétele miatt misszionáriusok oda már nem mehettek. Így jelentkezett ő is a japán misszióba. Jelentkezésének személyes motívumát egy interjúban így fogalmazta meg: „Ki akartam próbálni, hogy a Názáreti Jézus valóban a társam tud-e lenni az életemben. Ha az ember saját kultúrájában él, megszokott környezetében, ahol ismeri az embereket, másra is tud támaszkodni, ezért megpróbáltam olyan környezetbe kerülni, ahol senkit sem ismerek, és ott akartam megtapasztalni, hogy a Názáreti Jézus Krisztus valóban boldoggá tud tenni. Ha boldoggá tud tenni, akkor nyugodtan mondhatom majd másoknak is, hogy igen, ő élő személy, aki a te életedet is boldoggá tudja tenni. Először saját magamon akartam ezt megtapasztalni.”

A szükséges információk bekérése után nem sokára megjött az általános rendfőnök válasza: mindnyájunk jelentkezését elfogadta. Ódi esetében úgy rendelkezett, hogy azonnal induljon hajóval Japánba a nyelviskolába, nekem pedig azt parancsolta, hogy jöjjenek le Rómába, végez-

zem el ott a teológiát a Gergely Egyetemen, szerezzek doktorátust teológiából, és utána menjek Japánba.

A mi évfolyamunk többi tagja különböző helyekre kapott beosztást. Mielőtt elváltunk volna, még egyszer összegyűltünk, őszinte szeretettel megöleltük egymást, és elbúcsúztunk egymástól. A többi évfolyam skolasztikusai június elején Fábry atya vezetésével átutaztak a Torino melletti Chieribe, ahol az olasz jezsuiták bocsátották rendelkezésünkre Villa Luigina nevű nagy épületüket. Ott folytatták tanulmányukat a chieri jezsuita skolasztikátusban.

Ödi és jómagam viszont az általános rendfőnök rendelkezése szerint készítettük utunkat Japánba, illetve Rómába. Persze Ödi útjának megszervezése volt a nehezebb. Engem bízott meg Fábry atya, hogy kísérjem el Ödit Génúába, és próbáljunk Japánba induló hajót találni. Azért esett rám a választás, mert tudtam angolul, és már valahogy olaszul is pötyögtem. A génuai jezsuitáknál szálltunk meg, és jártuk a kikötőket hajót keresni. Olyanok voltunk, mint Göre Gábor és Durbint sógor. Nem értettünk semmihez. Végül rátaláltunk egy Japánba készülő holland teherhajóra, amely utasokat is szállított. Összeállítottunk egy listát, hogy mit kellene vásárolni Ödi számára felszerelésként. Buta fejjel még azt is odaírtuk, hogy vásároljunk egy trópusi sisakot is. Amikor a listát bemutattuk a génuai jezsuitáknak, a hajuk szála égnek állt. Ide-oda utazgattam Génua és Chieri között, hogy Ödi utazása költségeinek ügyét intézzem. De az lett a vége, hogy a génuai jezsuiták nagy megkönynyebbülésére az általános rendfőnöktől sürgöny érkezett, melyben azt rendelte el, hogy Ödi azonnal jöjjön Rómába, és onnan repülőgépen menjen Japánba, hogy idejében ott legyen a nyelviskola megnyitásán. 1949. augusztus 27-én érkezett Tokióba.

Így hát elbúcsúztunk egymástól: Ödi Japánba repült, én pedig néhány hónappal később Rómába indultam, és csak 1956-ban érkeztem Japánba.

Nyelviskolás éveiről ő maga számolt be. A japántanítás angolul ment, tehát feltételezte, hogy a tanulók tudnak angolul. Ödi viszont alig

tudott angolul. Így hát eleinte lehetetlen helyzetbe került. Kilátástalan nagy igyekezetében úgy érezte, megbolondul. Ekkor tette nagyon is jezsuitás elhatározását: 1949 novemberében a rendház templomában így imádkozott: „Uram, ha Te is úgy akarod, én most itt megbolondulok.” Amikor sikerült kimondania ezt a felajánlását, minden megváltozott: lelkileg teljesen rendbe jött, és Japánban többé semmi problémája nem volt.

A Jóisten úgy megsegítette, hogy belejött az angolba is, meg a japánba is. Olyannyira belejött, hogy amikor befejezte a nyelviskolát, az Eikó nevű jezsuita középiskolában egy évig angolt tanított a japán diákoknak.

Ödi teljes lelkesedéssel vetette bele magát új feladatába. Élt-halt diákjaiért. De minthogy abban az időben Japánban még nem létezett jezsuita skolasztikátus, Ödinek félbe kellett szakítania tanárkodását a középiskolában, mert a kanadai Torontóba küldték, hogy végezze el négyéves teológiai tanulmányait. Ott is érintkezett japán bevándorlókkal. 1955-ben Torontóban pappá szentelték. A teológiai tanulmányok után, 1956-ban még egy évet az Egyesült Államokban töltött, ahol pszichológiát és lelki gondozást tanult. Ödire nagy hatással volt Amerika: angolul nem Ödönnek, hanem Ednek szólították. Szerette ezt a nevet, és élete végéig az amerikai pszichológiai irányzatok követője maradt.

Amerikából visszajövet Kóbéba küldték, a Rökkónak nevezett ottani jezsuita középiskolába, ahol nagyon eredményesen működött. Tizenegy évig tartó működése során sok diákkal és szüleikkel került mély barátságba. Sokat járt a diákokkal kirándulni, táborozni, úszni, hegyet mászni, és több diákját elvezette a keresztény hithez.

Vagy még az Eikó-iskolában, vagy már a Rökkó-iskolában történt egy esemény, amely mély nyomot hagyott Ödi lelkében. Egy nap a jezsuita tanárok rendházához rendelte két diákját, hogy valami feladatot elvégezzenek. Éppen építkezések folytak az iskola területén. Amint ott álldogált a két fiú a rendház előtt, kőművesek teherautója hátrálva közelített az épülethez. A sofőr eltévesztette az irányt, és halálra

gázolta az egyik diákot. Ödi jól ismerte ezt a diákot és családját, és ezért, bár ő egyáltalán nem volt hibás a dologban, teherként kellett cipelnie ezt az emléket egész életében.

Nekünk, magyar misszionáriusoknak Japánban az volt az egyik problémánk, hogy nem volt magyar útlevelünk, és ezért a tartózkodási engedély megújításával mindig nehézségeink voltak. Végül tartományfőnökünk, *Pedro Arrupe* atya közbenjárására spanyol állampolgárságot és útlevelet kaptunk. Így Ödi húsz évig volt spanyol állampolgár, utána pedig kérelmezte és megkapta a japán állampolgárságot.

Lelkesen és eredményesen működött a jezsuita középiskolákban, mégsem volt egészen elégedett. Ezeknek az iskoláknak a diákjai ugyanis aránylag jómódú családokból származtak, és Ödi a szegényekkel akart élni, és nekik akart szolgálni.

Ezt a vágyát azonban újra keresztelte, hogy 1968-ban kinevezték a tokiói jezsuita skolasztikátus rektorának. Közben ugyanis megnyílt a Sophia Egyetem teológiai kara, és így a japán kispapok és más papnövendékek itt végezheték tanulmányaikat. Felépült a jezsuita kispapok és tanáraik számára egy nagy kollégium Tokió Nerima-ku nevű negyedében, és mellette felépült a teológiai kar tantermei és könyvtára számára egy másik modern épület.

Én is a skolasztikátusban laktam, és a Sophia Egyetem teológiai karának voltam professzora. Nemsokára kineveztek, majd megválasztottak a kar dékánjának. Így hát a japán kispapok egy ideig „magyar uralom” alatt álltak. Én voltam a dékán, japánul „bucsó”, Ödi volt a rektor, japánul „incsó”. Néha voltak kompetenciai súrlódásaink, de persze jól kijöttünk egymással.

Ödi nem elégedett meg azzal, hogy a rektori teendőket ellássa. Nagy ügybuzgalmában hittanuló csoportokat szervezett, amelyeket a keresztségre készített elő, megszervezte a különböző szerzetesrendekben rendtagjaikat képző férfi és női szerzetesek tanulmányi csoportját, igyekezett apácarendeket bevezetni a II. vatikáni zsinat új szellemébe, egy alkalommal csupa apácából álló csoporttal európai tanulmányi körútra ment, egyre inkább bekapcsolódott a jezsuita világiak Keresztény Élet Közössége nevű

mozgalmába, amelynek később éveken keresztül nemzeti titkára volt. Japán könyvek írásába is belekezdett. Egy japán kispap segítségével lelki magyarázatot írt Lukács evangéliumához.

A hetvenes években Japánon is végigsöpörtek a diákzavargások. Néhány hónapra a Sophia Egyetemet is be kellett zárni, mert szélsőséges diákok lehetetlenné tették a tanítást. A diákzavargásoknál mint dékánnak nekem volt a legtöbb gondom, de Ödi nagyon hathatósan segített. Így el tudtuk érni, hogy a zavargások idején a teológiai kar rendesen tovább működött. Ezek a zavargások a hetvenes évek vége felé lelohadtak, és ma nyomuk sincs.

Ödi rektori működése közben véget ért, és 1986 körül a tartományfőnöktől végre megkapta az engedélyt, hogy kiköltözzék két másik jezsuitával Tokió legszegényebb városrészébe, a szegények közé. Itt elsősorban sérült gyermekekkel, illetve szüleikkel foglalkozott, és börtönöket látogatott.

Ha jól emlékszem, ebben az időben jelentkezett rákbetegsége. Rohamosan terjedő végbélrákja volt. Megoperálták, és sikerült a rákos részeket kioperálni. A kemoterápia is eredményes volt, úgyhogy Ödi ebből a betegségből teljesen felépült. Persze a betegség is új alkalom volt számára, hogy életét feltétel nélkül felajánlja Istennek.

A szegényekkel való foglalkozás mellett Ödi teljes energiával belevetette magát a jegyesoktatásba. A japán püspökök ugyanis megengedték, hogy azok az istenhívó nem keresztények, akik óhajtják, katolikus templomban tarthatják esküvői szertartásukat. A jezsuiták tokiói plébániáján nagyon lelkiismeretesen kezdtek hozzá a jezsuiták ezeknek a jelentkezőknek a felkészítéséhez. Ödi nyolc éven keresztül egyik csoportot vezetett a másik után, 25-25 résztvevővel. A kurzus végzői közül kevesen keresztelkedtek meg, de házasesetükre nagyon jó hatással volt ez a felkészítés. Ödi könyvet is írt japánul, amelyben ezt a kurzust kidolgozta.

Sok könyve jelent meg japánul. Ő maga így nyilatkozott ezekről a könyvekről: „Valamennyi könyvem csak összefoglalója az emberekkel kialakított kapcsolataim során több éven keresztül szerzett tapasztalataimnak. Foglalkoztam

kis keresztény közösségekkel. Így kialakultak igazi mély szeretetkapcsolatok. A fiatalok azért jöttek össze, hogy együtt keressenek életcélt maguknak, a házaspárok azért, hogy a kapcsolatukat elmélyítsék, voltak idősebbek, akik a nyugdíjba vonulás utáni életüket akarták megkönnyíteni. Sok előadást tartottam nekik, azokból hat vagy hét könyv is lett. Van egy könyvem a lelkivezetésről, amely úgy született meg, hogy Japán különböző részeiben gyakran tartottam egyhetes kurzusokat papoknak és szerzetesnőknek a lelkivezetésről. Az előadásaim szövegét dolgoztam át. Írtam olyan könyvet is, amelyben kérdések és gyakorlatok segítségével próbáltam módszert adni arra, hogy hogyan találhatja meg valaki az életében az isteni gondviselést.”

Ödi hosszú éveig nem látogatta meg Magyarországot. Teljesen azonosulni akart a japánokkal. Úgy gondolta, hogy misszionáriusként le kell mondania régi hazája iránti kötődéséről. A rendszerváltozás után mégis meglátogatta Magyarországot, és onnan visszatérve azt mondta nekem, hogy mégis jó dolog a régi hazánk iránti szeretetet ápolni.

Mikor 1993-ban újra ellátogatott Magyarországra, felkérte őt *Bálint Lajos* gyulafehérvári érsek, hogy legyen a gyulafehérvári szeminárium lelkivezetője. Ödi Isten színe előtt megfontolta ezt a kérést, és arra a meggyőződésre jutott, hogy Isten azt akarja tőle, hogy hagyja el kedves Japánját, és segítsen az erdélyi kispapok nevelésében.

Mindjárt szemináriumi lelkivezetővé történt kinevezése után meghívott, hogy vezessem az évi lelkigyakorlatot a teológiát tanuló gyulafehérvári kispapok számára. Láttam, hogy Ödi szokásos energiájával nekilátott a szeminaristák imaéletének emeléséhez. A kispapok között voltak sokan, akiket lelkesedése nagyon fellelkesített, de voltak olyanok is, akiknek nem tetszett az ő módszere. Ödi úgy érezte, hogy a szeminárium vezetésétől sem kap elegendő támogatást, ezért három év után lemondott tisztségéről, és egy búcsúlevélben kifejtette lemondásának okait.

Az erdélyi munka befejezése után már nem tért vissza Japánba, mert úgy érezte, hogy az új-

rainduló magyar rendtartomány felépítésében kell segédkeznie. Hamarosan kinevezték a rendtartomány-főnök sociusának, és 1996-ban kinevezték a pasaréti Faludi Ferenc Rendház előljárójának is. Én is ebben a rendházban lakom, úgyhogy ettől kezdve állandó kapcsolatban voltam Ödivel.

Sociusi és házfőnöki tevékenységei mellett megint belevetette magát apostoli munkákba. A magyarországi Házás Hétvége mozgalomban tevékenykedett, majd a Semmelweis Egyetemen induló lelkigondozási szaknak lett igen aktív tanára. Egymás után jelentek meg, most már magyar nyelven, újabb könyvei, amelyekben a Krisztust követő életre igyekezett elvezetni olvasóit. Napvilágot látott ötkötetes, *Ima és élet* című könyve, amely konkrét útmutatást ad a Szent Ignác-i lelkigyakorlatoknak az életben történő végzéséhez. Megjelent *Párbeszélgetés – Kapcsolatépítő munkafüzet jegyeseknek és házaspároknak* című könyve, és végül igen népszerű könyve, a *Párbeszéd az öregséggel*.

Könyvek írása és előadások tartása mellett fiatal szerzetesek számára is rendezett havi összejöveteleket, amelyek nagy népszerűségnek örvendtek közöttük. Szerzetes-elöljárók számára is tartott rendszeres kurzusokat. Sokan jártak hozzá, szerzetesek is, világiak is, lelkivezetésre. Egy évig újoncmesterként is működött a Sodrás utcai rendházban.

Egyre inkább kezdtek azonban jelentkezni nála az öregség és betegség jelei. Régi rákbetegsége nem újult ki ugyan, de tüdeje meggyengült: a lélegzéssel nem tudott felvenni elég oxigént. Orvosiismerősei mindent megtettek, hogy gyógyítsák. Éveken keresztül oxigénpalackok álltak szobájában, és mindennap, egyre hosszabb ideig, még éjjel is oxigént kellett szipogatnia. Még mindig dolgozott: barátai segítségével fordította magyarra házaspároknak szánt könyvét.

Az oxigén hiánya azonban egyre inkább gyengítette szervezetét, és végül általános elgyengüléshez vezetett. Lépcsőn már alig tudott járni. Felerősítésre kórházba került, és ott elhatározta, hogy kéri beutalását a pilisvörösvári Szent Erzsébet Idősek Otthonába. Számára ez nagyon nehéz döntés volt, mert a Sodrás utcában még

jártak hozzá emberek lelki vezetésre, és tudta irányítani a fiatal szerzetesek lelki továbbképzését. Még idén is kétnapos kurzust tartott jezsuita novíciusoknak a szerzetesi életről, és bár már csak suttogva tudott beszélni, örömmel hallgatták a résztvevők. Az idős jezsuiták összefoglalóján aztán bevallotta, hogy Istentől megkapta azt a kegyelmet, hogy az idősek otthonában is jól érezze magát.

A utóbbi hónapokban szívgyengeség is mutatkozott nála, és bevitték a Széher úti kórházba, ahol kicsit felerősödött, és vissza tudott térni Pilisvörösvárra. Két nap múlva azonban állandó köhögés vett erőt rajta, újra visszavitték a Széher úti kórházba, és onnan az Országos Korányi Intézetbe, ahol tüdején operációt hajtott

végére. Ebből azonban már nem tudott felerősödni, sőt egyre inkább elgyengült. Halála előtt két nappal én áldoztattam meg, a halála előtti estén pedig *Forrai Tamás* tartományfőnök. Egészen végig öntudatánál volt. Amikor elbúcsúztam tőle, kétszer is kinyújtotta a kezét, hogy kezemet megszorítsa. Sejtettem, hogy ez végleges búcsúzást jelent. Suttogott akkor is, amikor Tamás atya megáldoztatta, de szavát már nem lehetett megérteni. Másnap hajnalban tért vissza teremtő Urához.

Betegségében azt mondogatta, hogy halálának napja lesz életének legboldogabb napja. Nagyon erős hite volt, amelyet semmi kétség nem zavart. Adjon az Úristen fáradhatatlan szolgájának örök mennyei boldogságot.

